

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

ĐỖ THẾ MẠNH

**NGHIÊN CỨU MỘT SỐ ĐẶC ĐIỂM DỊCH TỄ
BỆNH VE CHÓ Ở HUYỆN ĐÀM HÀ VÀ HẢI HÀ,
TỈNH QUẢNG NINH, THỬ NGHIỆM CHIẾT XUẤT
THUỐC LÀO VÀ BÁCH BỘ TRỊ VE CHO CHÓ**

LUẬN VĂN THẠC SĨ THÚ Y

THÁI NGUYÊN - 2015

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

ĐỖ THẾ MẠNH

**NGHIÊN CỨU MỘT SỐ ĐẶC ĐIỂM DỊCH TỄ
BỆNH VE CHÓ Ở HUYỆN ĐÀM HÀ VÀ HẢI HÀ,
TỈNH QUẢNG NINH, THỬ NGHIỆM CHIẾT XUẤT
THUỐC LÀO VÀ BÁCH BỘ TRỊ VE CHO CHÓ**

Chuyên ngành: THÚ Y

Mã số: 60 64 01 01

LUẬN VĂN THẠC SĨ THÚ Y

Người hướng dẫn khoa học: GS. TS NGUYỄN THỊ KIM LAN

THÁI NGUYÊN - 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực và chưa hề được sử dụng để bảo vệ một học vị nào.

Tôi xin cam đoan rằng mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn đều đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Tác giả

Đỗ Thế Mạnh

LỜI CẢM ƠN

Trong thời gian thực tập và thực hiện đề tài này, tôi đã nhận được sự quan tâm, chỉ bảo, hướng dẫn, giúp đỡ tận tình của các thầy cô giáo, đồng nghiệp, bạn bè và sự động viên khích lệ của gia đình. Nhân dịp này tôi xin được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới:

Cô giáo **GS. TS. Nguyễn Thị Kim Lan** đã trực tiếp hướng dẫn, chỉ bảo tôi hết sức tận tình trong suốt quá trình nghiên cứu và hoàn thành Luận văn. Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban Giám hiệu, Phòng Đào tạo, Ban chủ nhiệm Khoa và các thầy, cô giáo Khoa Chăn nuôi Thú y - Trường Đại học Nông Lâm - Đại học Thái Nguyên đã tạo điều kiện và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập.

Tôi cũng xin trân trọng cảm ơn các hộ gia đình nuôi chó tại một số xã, thị trấn thuộc huyện Đầm Hà và Hải Hà, tỉnh Quảng Ninh và các đồng nghiệp trong ngành đã giúp tôi trong quá trình thực hiện đề tài.

Cuối cùng tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc về sự ủng hộ, động viên, giúp đỡ của gia đình, bạn bè và đồng nghiệp trong suốt thời gian học tập, nghiên cứu và hoàn thành tốt luận văn này.

Thái Nguyên, tháng 8 năm 2015.

Tác giả

Đỗ Thế Mạnh

DANH MỤC TỪ VÀ CỤM TỪ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Chữ viết đầy đủ
<i>R. sanguineus</i>	<i>Rhipicephalus sanguineus</i>
%	Phần trăm
Cs	Cộng sự
TB	Trung bình
g/l	Gam/lít
fl	Femtolit
pg	Picogam

DANH MỤC BẢNG BIỂU

Tên bảng	Trang
Bảng 3.1. Tỷ lệ và cường độ nhiễm ve ở chó tại một số xã của huyện Đầm Hà và Hải Hà	44
Bảng 3.2. Tỷ lệ và cường độ nhiễm ve ở chó theo tuổi	47
Bảng 3.3. Tỷ lệ và cường độ nhiễm ve theo tính biệt chó	49
Bảng 3.4. Tỷ lệ và cường độ nhiễm ve chó theo giống	51
Bảng 3.5. Tỷ lệ và cường độ nhiễm ve ở chó theo mùa trong năm	53
Bảng 3.6. Tỷ lệ và những biểu hiện lâm sàng chủ yếu ở chó bị ve ký sinh	55
Bảng 3.7. So sánh số lượng hồng cầu, bạch cầu, hàm lượng huyết sắc tố giữa chó khỏe và chó bị ve ký sinh	57
Bảng 3.8. Công thức bạch cầu của chó khỏe và chó bị ve ký sinh	58
Bảng 3.9. Kết quả kiểm tra độc tính dịch chiết Thuốc lào 10% và củ Bách bộ 10% sau 24 giờ trong các loại dung môi	60
Bảng 3.10. Kết quả kiểm tra độc tính của dịch chiết Thuốc lào 10% và củ Bách bộ 10% trong NaOH 5% tại các thời điểm chiết xuất	64
Bảng 3.11. Kết quả kiểm tra độc tính của dịch chiết Thuốc lào và Bách bộ ở các nồng độ khác nhau được ngâm 24 giờ trong NaOH 5%	66
Bảng 3.12. Kết quả điều trị thử nghiệm cho chó nhiễm ve bằng dịch chiết Thuốc lào ngâm trong NaOH 5% (thời gian ngâm 24 giờ)	68
Bảng 3.13. Kết quả điều trị thử nghiệm chó nhiễm ve bằng dịch chiết củ Bách bộ ngâm trong NaOH 5% (thời gian ngâm 24 giờ)	69
Bảng 3.14. Kết quả sử dụng dịch chiết Thuốc lào 20% để trị ve cho chó tại một số địa phương	71
Bảng 3.15. Kết quả sử dụng dịch chiết củ Bách bộ để trị ve cho chó tại một số địa phương	72

DANH MỤC HÌNH, ĐỒ THỊ

Tên hình, đồ thị	Trang
Hình 1.1. Ve ký sinh trên chó (<i>Rhipicephalus sanguineus</i>)	8
Hình 1.2. Công thức cấu tạo Nicotin	23
Hình 3.1. Biểu đồ về tỷ lệ nhiễm ve ở chó tại một số xã của huyện Đầm Hà và Hải Hà	45
Hình 3.2. Biểu đồ về tỷ lệ nhiễm ve ở chó theo tuổi	48
Hình 3.3. Biểu đồ về tỷ lệ nhiễm ve ở chó theo tính biệt	50
Hình 3.4. Biểu đồ về tỷ lệ nhiễm ve ở chó theo giống	51
Hình 3.5. Biểu đồ về tỷ lệ nhiễm ve ở chó theo mùa	54
Hình 3.6. Biểu đồ về công thức bạch cầu của chó khỏe và chó nhiễm ve	59
Hình 3.7a. Biểu đồ về kết quả kiểm tra độc tính dịch chiết Thuốc lào 10% trong các loại dung môi ngâm chiết	62
Hình 3.7b. Biểu đồ về kết quả kiểm tra độc tính dịch chiết Bách bộ 10% trong các loại dung môi ngâm chiết	62
Hình 3.8a. Biểu đồ về kết quả kiểm tra độc tính dịch chiết Thuốc lào 10% tại các thời điểm ngâm chiết	65
Hình 3.8b. Biểu đồ về kết quả kiểm tra độc tính dịch chiết Bách bộ 5% tại các thời điểm ngâm chiết	65
Hình 3.9. Biểu đồ so sánh hiệu lực điều trị của Dịch chiết Thuốc lào 20% và dịch chiết Bách bộ 20% trong điều trị ve cho chó ngoài thực địa	73

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu	2
3. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	3
3.1. Ý nghĩa khoa học của đề tài	3
3.2. Ý nghĩa thực tiễn của đề tài	3
Chương 1. TỔNG QUAN TÀI LIỆU	4
1.1. Cơ sở khoa học của đề tài	4
1.1.1. Một số đặc điểm sinh học của chó	4
1.1.2. Một số đặc điểm sinh học của chó	4
1.1.2. Ve <i>Rhipicephalus sanguineus</i> ký sinh ở chó	5
1.1.3. Cơ sở khoa học của việc dùng thuốc thảo dược phòng trừ ngoại ký sinh trùng	14
1.1.4. Những cây thuốc được nghiên cứu	20
1.2. Tình hình nghiên cứu trong và ngoài nước	25
1.2.1. Tình hình nghiên cứu trong nước	25
1.2.2. Tình hình nghiên cứu ở nước ngoài	26
Chương 2. ĐỐI TƯỢNG, VẬT LIỆU, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	29
2.1. Đối tượng và vật liệu nghiên cứu	29
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu	29
2.1.2. Vật liệu nghiên cứu	29
2.2. Địa điểm và thời gian nghiên cứu	29
2.2.1. Địa điểm	29
2.2.2. Thời gian nghiên cứu	29
2.3. Nội dung nghiên cứu	30
2.3.1. Nghiên cứu đặc điểm dịch tễ bệnh ve chó tại huyện Đầm Hà và Hải Hà, tỉnh Quảng Ninh	30

2.3.2. Nghiên cứu về triệu chứng lâm sàng của chó bị ve ký sinh	30
2.3.3. Bào chế và thử nghiệm dịch chiết xuất từ lá cây Thuốc lào và củ Bách bộ để diệt ve chó thí nghiệm	30
2.3.4. Sử dụng dịch chiết xuất từ Thuốc lào và Bách bộ để trị ve cho chó	30
2.4. Phương pháp nghiên cứu	30
2.4.1. Phương pháp thu thập mẫu	30
2.4.2. Phương pháp định loài ve ký sinh ở chó	31
2.4.3. Phương pháp xác định tỷ lệ và cường độ nhiễm ve	31
2.4.4. Quy định một số yếu tố liên quan đến các chỉ tiêu nghiên cứu dịch tễ bệnh ve ở chó	31
2.4.5. Phương pháp theo dõi các biểu hiện lâm sàng chủ yếu của chó bị ve ký sinh	32
2.4.6. Phương pháp xác định sự thay đổi một số chỉ tiêu sinh lý máu của chó bị ve ký sinh	32
2.4.7. Phương pháp thử nghiệm chiết xuất hoạt chất từ Thuốc lào và củ Bách bộ để trị ve cho chó	32
2.4.8. Chuẩn bị dược liệu	34
2.4.9. Chuẩn bị động vật thí nghiệm	35
2.4.10. Bố trí và tiến hành thí nghiệm	35
2.4.11. Phương pháp xử lý số liệu	39
Chương 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	40
3.1. Nghiên cứu đặc điểm dịch tễ bệnh ve chó tại huyện Đầm Hà và Hải Hà, tỉnh Quảng Ninh	40
3.1.1. Xác định loài ve ký sinh ở chó tại Đầm Hà và Hải Hà, tỉnh Quảng Ninh	40
3.1.2. Tỷ lệ và cường độ nhiễm ve ở chó tại một số xã của huyện Đầm Hà và Hải Hà	40
3.1.3. Tỷ lệ và cường độ nhiễm ve ở chó theo tuổi	43
3.1.4. Tỷ lệ và cường độ nhiễm ve ở chó theo tính biệt	45
3.1.5. Tỷ lệ và cường độ nhiễm ve ở chó theo giống	46
3.1.6. Tỷ lệ và cường độ nhiễm ve ở chó theo mùa	48

3.2. Nghiên cứu về triệu chứng lâm sàng ở chó bị ve ký sinh	51
3.2.1. Tỷ lệ và những biểu hiện lâm sàng chủ yếu ở chó bị ve ký sinh	51
3.2.2. Sự thay đổi một số chỉ số máu của chó bị ve ký sinh	52
3.2.3. Công thức bạch cầu của chó khỏe và chó bị ve ký sinh	54
3.3. Bào chế và thử nghiệm dịch chiết xuất từ lá cây Thuốc lào tươi và củ Bách bộ tươi để diệt ve chó thí nghiệm	55
3.3.1. Xác định dung môi chiết xuất thích hợp với lá Thuốc lào và củ Bách bộ	55
3.3.2. Xác định thời gian ngâm chiết thích hợp của lá cây Thuốc lào và củ Bách bộ trong dung môi thích hợp	58
3.3.3. Xác định nồng độ chiết xuất thích hợp của Thuốc lào và Bách bộ trên ve chó thí nghiệm	61
3.4. Sử dụng dịch chiết xuất từ Thuốc lào và Bách bộ để trị ve cho chó	63
3.4.1. Thử nghiệm dịch chiết xuất từ lá Thuốc lào và củ Bách bộ ngâm trong NaOH 5% để trị ve cho chó thí nghiệm	63
3.4.2. Sử dụng chiết xuất từ lá Thuốc lào và củ Bách bộ để trị ve cho chó tại huyện Đầm Hà và Hải Hà, tỉnh Quảng Ninh	65
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ	69
1. Kết luận	69
2. Đề nghị	70
TÀI LIỆU THAM KHẢO	71